

Rodina Makovickovská v slovenskom peňažníctve a v zásluhách o jeho rozmach je na prvom mieste. Slovenská banka (predseda Vl. Makovický, ktorý lanského roku siávil 70. narodeniny) je výsledkom jej diela. Členovia tejto rodiny majú i bezprostredný vzťah k vede právnej a štátnej (mnohí boli a sú agilnými právnikmi a národohospodármi) i nepriamy (sú výtečnými podporovateľmi a zakladateľmi rôznych nadácií a základní k podpore vedeckého štud. dorastu). — Dňa 10. novembra 1929 zomrel význačný člen tejto rodiny Peter. Dnes po troch rokoch došla jeho životná práca ocenenia vydáním »Pamätnice« (53 str. tlačou a úpravou »Univerzum« Bratislava) s príspevkami: dr. M. M. Bellu, dr. Bezděka, inž. Houdka, inž. Rotnágla, K. Stodolu, dr. Šrobára a iných. Nekrolog osoby v diele pilne redigovanom Peterom Marušiakom zaslúži pozornosť verejnosti čsl. Žiaľ na však, že bolo vydané ako súkr. tlač. a len v málo výtiskoch. Josko.

Zprávy Liptovského múzea. V Ružomberku vychádza za redaktorstva inž. I. Houdka a Arnošta Opluštila štvrťročne časopis venovaný tamojšiemu múzeu, jeho zbierkam archeologickým, numismatickým, cechovým i dôležitému listinnému materiálu historicko-právneho, lokáciou svojou do územia býv. župy liptovskej spadajúcemu. Oktobrové 2. č. 11. roč. vypočítáva došlé dary a obsahuje i cenné VI. pokračovanie článku J. Kürtiho »O starých protokoloch mesta Ružomberka (1527—1848)«. Predmetom je administrácia mesta, volby, congregácie a prisahy mestských úradníkov, členov senátu alebo magistrátu. Za tým nasleduje epigrafika liptovská a recenzie kníh. Josko.

Heinz Zatschek: Beiträge zur Diplomatik der mährischen Immunitätsurkunden. — Prag. 1931. Deut. Gesellschaft d. Wiss. (Kraus v Liberci), ss. 80 a 5 tab. (Quellen u. Forschungen aus d. Gebiete d. Geschichte, 9.) Kč 24. — **Hilda Wlček: Beiträge zur Geschichte der Hochgerichtsbarkeit in Böhmen und Mähren bis zur Majestas Carolina.** — v: Jahrbuch der philosophischen Fakultät der Deutschen Universität in Prag. V. Jahrgang, 1927 až 1928 (Praha, 1929), str. 18—19. — Zcela náhodne sešly se o shodném tématu: Vaněčkova práce o soudní imunitě duchovních statků na Moravě, o níž bylo tuto již referováno (roč. XIII. str. 347—348), práce profesora německé filosofické fakulty v Praze Zatschka a konečně práce, jež je (podle oznámení děkanství philos. fakulty něm. university) k tisku připravena, ale o níž jsme jen zatím informováni z resumé disertační práce k doktorátu.*) Není tedy tato naše informace dostatečná, abychom mohli posouditi nové poznatky, které Wlčková(-Zatschková) v ní přináší, ale přesto stačí potud, abychom mohli si konstatovati, že její výsledky se shodují a potvrzují stav nejnovějšího badání. Ze všech tří prací nesporně je však Zatschkova svojí metodou nejobtížnější: její autor volil ryze diplomatickou metodu, kterou rozebírá moravské imunitní listiny od listiny olomoucké (1207) až po dobu lucemburskou. Jako diplomatik nutně musil sledovati vzájemnou filiaci (příbuzenství) a tudíž redukovati je na společný typ, na formulář. A tu je zajímavé, že vlastně takto dospívá ke shodným téměř výsledkům jako Vaněček, který šel naopak zase cestou rozboru právního. S hlediska referentova ovšem nelze a priori přisvědčiti ani té, ani oné výlučné metodě, neboť imunitní listiny jsou jedním z typických případů, kdy se stýká obojí cesta v rozbor právně-diplomatický. Pouze patrně korektury způsobily tu okolnost, že jak Vaněček, tak Zatschek přece jen přihlíželi i k druhému metodickému postupu (v tom směru viz Vaněčkovu práci in fine a naproti tomu některé rozborů Zatschkovy, na př. str. 42 a ns. a p.). Zatschek provedl

*) Filosofická fakulta německé university pražské na místě publikování disertací, jak je to v Německu nutně, otiskuje resumés z disertací. Tím je dosažen informativní účel zcela vhodně. Upozorňuji, že nalézáme tu na př. i témata nás zajímající, jako na př.: Das Ethos der Arbeit (Schausberger), Handel und Verkehr Böhmens in d. ersten Ihtn. (Glott), Grundzüge der englisch. Kontinentalpolitik (Tscherne), Die direkten Steuern im vorrevolutionären Frankreich (Müller) a p.

rozbor diplomatický do všech důsledků, Podává zejména rekonstrukci velehradského deperdita (1209—13) a pak velmi pracně sestavené tabulky vzájemné příbuznosti moravských imunitních listin. Pokud jde o shody, poukázal na filiaci již G. Friedrich, pokud jde však o vzájemné vztahy, lze leckdy míti o plné oprávněnosti Zatschkových výsledků pochybnosti, jak dobře ukázal J. Šebánek v referátě o této práci v Čas. Matice morav. (I.VI., 204 a ns.), jenž je sám o sobě zvláštním rozbořem moravské imunity. Tím, že Zatschek se přidržel vlastně diplomatické stránky moravských imunit a jen tam, kde to bylo nutno, se zabýval právními jejími stránkami, je jeho práce k Vanečkově zcela přiřazena. Proto se s ním setkává v řadě styčných bodů, z nichž nejzajímavější je ten, že Z. hledá vysvětlení o rozdílu mezi českou a moravskou imunitou tak, že plná váha její spočívá v důkazním řízení, a to na Moravě v řízení ordální. Že se na Moravě udržely ordály déle než v Čechách, vysvětluje (souhlasně vlastně s Wlčkovou), že vliv německého práva na Moravu byl slabší, poněvadž kláštery byly osazovány z Čech. Nelze zde uváděti některé okolnosti, které vzbuzují důvodné pochybnosti, ale je nezbytno tento uzávěr přijímati opatrně a hlavně jej ukvapeně negeneralisovati. Ovšem jest přiznati, že nejvšednější práce Zatschkova i po této stránce bude sloužiti jako základ k dalším pracím, zvláště o recepci práva na Moravě. Ča.

Dr. Hermann Krause: Die geschichtliche Entwicklung des Schiedsgerichtswesens in Deutschland. Berlin 1930. Carl Heymanns Verlag. 122 str., cena 7.20 RM. — Spis obsahuje soustavný historický nárys rozhodčího řízení a jeho vývoje, rozvrženého v šest kapitol. V první podává počátky rozhodčího řízení ve středověku. Vyvinulo se jednak jako ušlechtilá náhrada prvotní svépomoci, jednak vyplynulo z prvotní kompetence rodových stavů a řemeslných cechů a konečně vzniklo všude tam, kde strany se chtěly vyhnouti řádnému soudu vrchnostenskému. Druhá kapitola se zabývá vlivem recepce na rozhodčí řízení. Sleduje zejména vliv římsko-kanonického procesu a učeného právnictva této doby. Nová fáze vývoje nastává ve století 17. a 18., jímž věnována třetí kapitola. V tomto časovém období již vystupuje zcela zřetelně do popředí procesní charakter kompromisu, počínají se vyvíjeti rozhodčí soudy ve styku obchodním a také nauka i zákonodárství se počínají rozhodčím soudnictvím blíže zabývat. Ve století 19., vylíčeném v kapitole čtvrté, nastává vlivem Code de procédure civile určité potlačení rozhodčího soudnictví státním zákonodárstvím, neboť stát vidí v něm nevídaného konkurenta vlastní jurisdikce. Teprve novější doba přináší v Reichszivilprozessordnung přesnou úpravu a určitou volnost rozhodčímu řízení, jež vede i k zřízení stálých rozhodčích soudů. Spis přináší nejen souborně podaný přehled tématu, nýbrž i dokonale sebrání literárního materiálu a podává jak historický vývoj rozhodčího řízení, tak i vylíčení nynějšího jeho stavu v právním řádu římsko-německém. —kg.

Dr. Kamil Krofta: Čechové a Slováci před svým státním sjednocením. — Praha, 1932, Orbis, ss. 69 in 16. (Politic. knih., I. 27.) Kč 10. — **Fr. Trávníček: Jazyk a národ.** — Praha, 1930, Jednota čs. matematiků, ss. 78 in 8. (Sb. před. a rozprav, II. 2.) Kč 15. — Je vhodné zaznamenati tyto dvě práce, první historikovu, druhou filologovu, které svým tématem se blízce stýkají a pro nás mají význam pro řešení otázky československé státní jednoty. Kroftova i Trávníčkova kniha vznikly z přednášek, určených širší veřejnosti, ale obě nejen se opírají o bohatý literární i pramenný aparát a právě svým společným tématem mají pro nás speciální význam. Krofta postupuje v rozboru historie československé jednoty chronologicky. Snad obecně nejzajímavější je důkaz Kroftův, že odtržení Slovenska od českých zemí nebylo, jak se obyčejně říká, tisícileté, nýbrž že trvalo pouze devět století, neboť teprve sv. Štěpán připojil Slovensko trvale k Uhrám, kdežto v X. stol. aspoň západní jeho část byla opanována českými knížaty. Stejně tak zajímavý je poukaz, že o křesťanskou kulturu se zasloužily české vlivy, poněvadž pěstoun sv. Vojtěcha, Radla (Anastazius, Astrik), se stal